

Ontwikkelingsaspecten bij jonge kinderen

De coördinatie van bewegingen (de afstemming), is ook van groot belang. Het kind leert steeds beter om zijn bewegingen op elkaar af te stemmen (b.v. lopen en fietsen) en om met de ogen zijn bewegingen te sturen (b.v. het grijpen en later het tekenen). Als gecoördineerde bewegingen beheerst worden gaan ze automatisch. Bij coördinatiestoornissen ontbreekt het vloeiend verloop van de bewegingen en verlopen de bewegingen schokkerig, ongericht, of houterig.

Bij de motorische ontwikkeling van kinderen moet er niet alleen op gelet worden of ze de motorische mijlpalen wel op tijd halen, maar ook hoe de kwaliteit van hun bewegingen is. Beweegt een kind soepel of houterig, zijn de bewegingen geremd of ongeremd, heeft het er controle over of gaat het ongecontroleerd. Bovendien gaat een kind gaandeweg steeds meer beschikken over een verfijnd scala aan bewegingspatronen. Via lopen leert hij rennen, hij leert klimmen, fietsen, springen, hinkelen. Het is belangrijk om te kijken of het kind voldoende variëteit heeft in dit bewegen. Of dat het daarin beperkt is of zelfs niet verder komt dan stereotiep bewegen, steeds maar herhalen van hetzelfde. Elk kind heeft een eigen tempo, maar een te laag activiteitsniveau (te rustig) of een te hoge activiteit (hyperactiviteit) kan belemmerend werken op de ontwikkeling. Een aantal kinderen lijkt zich motorisch goed te ontwikkelen, maar valt in de kleuterleeftijd op vanwege het niet beheersen van fijn motorische vaardigheden. Ze krijgen de kleine legoblokjes niet op elkaar, kunnen niet puzzelen en knippen. Als ze zich daarnaast moeilijk kunnen concentreren zou er sprake kunnen zijn van een aandachtsstoornis.

Kinderen verschillen van elkaar. Ook op school en kinderdagverblijf zie je verschillen in de ontwikkeling van de lichamelijke groei; spraak en taal, motoriek, de sociale en emotionele ontwikkeling. De marge van wat een normale ontwikkeling genoemd wordt is groot. De aanleg van een kind geeft de grens aan hoe ver het kan komen in zijn ontwikkeling en wanneer het rijp is voor een volgende stap. Het is afhankelijk van zijn omgeving welke kansen hij krijgt om ervaring en kennis op te doen om zijn talenten te ontplooien.

Motorische ontwikkeling

Een belangrijke stap in de motorische ontwikkeling is de houdingscontrole en spierspanning. Belangrijk hierbij is het evenwicht. Een kind met een slechte controle over zijn houding kan een heel slappe of juist heel gespannen motoriek laten zien. Houdingscontrole is al in het eerste levensjaar een belangrijke aanwijzing voor de werking van de hersenen van een kind. Op latere leeftijd kunnen houding en spierspanning ook aanwijzingen geven over zijn emotioneel welbevinden.

Taalontwikkeling

Wanneer er van de geboorte af met een kind gesproken wordt, zal het gaan praten. Het eerste huilen en de eerste keuvelgeluidjes van een kind komen vanzelf. Alle kinderen over de hele wereld maken daarbij dezelfde soort geluidjes.

Deze geluidjes gaan langzamerhand steeds meer op de eigen taal lijken. Dit komt, omdat een kind de klanken overneemt van mensen die veel met hem/haar praten.

De reacties vanuit de omgeving zijn dus erg belangrijk voor de ontwikkeling van zijn/haar spreken. Het kind gaat steeds meer geluiden, klanken en woordjes die het hoort nadoen. Vanuit dit nadoen ontwikkelt zich dan tenslotte het spreken.

4 tot 5 jaar

Een kind van 4 jaar moet goede, korte zinnen maken. Het inzicht in taalregels rijpt meer en meer, maar zolang dit nog niet volledig is, worden er "fouten" gemaakt. Een kind zegt bijvoorbeeld: "Nu hebben we genoeg gepraat".

De woordenschat van het kind neemt toe tot ca. 2.100 woorden. Soms schiet zijn kennis nog te kort of het gaat gewoon spelen met woorden. Kinderen kunnen dan heel creatief zijn in het bedenken van nieuwe woorden. Bijvoorbeeld: "spiegelpapier" in plaats van "zilverpapier".

Een ander kenmerk van het spreken op deze leeftijd is dat kinderen over hun woorden gaan vallen, ook wel haperen genoemd. Dit is een normale fase in de ontwikkeling van de spraak en taal. Kinderen beleven veel, ze willen erg veel vertellen, maar kunnen nog moeite hebben dit allemaal te verwoorden. Door het haperen wint een kind tijd om na te denken en de juiste woorden te vinden.

> 5 jaar

De meeste kinderen hebben op vijf à zesjarige leeftijd een redelijk taalinzicht en maken weinig fouten meer. De gedachtesprongen die een kind maakt, kunnen verrassend zijn. De relatie tussen taal en denken gaat een grote rol spelen wat blijkt uit de vele 'waarom' vragen die gesteld worden en redeneringen die hij nu onder woorden kan brengen, bijvoorbeeld: "Waarom is dit dichtbij en dat verder weg?"

Haperingen komen niet meer voor. Opvallend nu ook is dat een kind met leeftijdgenootjes veel gemakkelijker kan praten zonder dat hij steun nodig heeft van gebaren, bewegingen en situaties. Bovendien kunnen kinderen gericht antwoorden op elkaars vragen.

Verder wordt het kind kritischer op het taalgebruik. Hij gaat letten op zijn eigen taal en corrigeert ook anderen als ze iets fout zeggen.

Rond het zesde jaar verschilt de spraak en taal van uw kind niet zoveel meer van de taal van een volwassene, alleen kent een volwassene meer woorden. De invloed van school is duidelijk aanwezig bij deze omschakeling van kindertaal naar bijna 'volwassen' taal: het kind leert nu voor het eerst bewust volgens een vaste methode de taal.

Bij een kind dat het Nederlands niet als moedertaal heeft, kunnen zich op verschillende gebieden problemen voordoen. Te denken valt aan: Het kind spreekt niet of nauwelijks / Het kind neemt niet of nauwelijks deel aan activiteiten (bijvoorbeeld door onvoldoende taalbegrip, moeizame communicatie) / Opvoeders geven aan dat er een ontwikkelingsachterstand is in de eigen taal (bijvoorbeeld kleine woordenschat, slechte zinsbouw).

De meeste allochtone kinderen leren vanzelf Nederlands. Als de moedertaal zich goed ontwikkelt, zal ook de Nederlandse taal de mogelijkheid hebben zich te ontwikkelen.

(voor deze publicatie is gebruik gemaakt van de zgn. GGD-wijzer).

Goede Speelprojecten B.V.

Kraaivenstraat 23-12
5048 AB Tilburg

Tel. +31 (0)13 455 1605
Fax. +31 (0)13 455 6872
E-mail goede@speelprojecten.nl
Internet www.speelprojecten.nl

Goede Speelprojecten bvba

Brusselstraat 51
2018 Antwerpen

+32 (0)3 482 4067
goede@speelprojecten.be
www.speelprojecten.be